

7. Ярошевский Т. *Личность и общество. Проблемы личности в современной философии – марксизм, экзистенциализм, структурализм, христианский персонализм* / Тадеуш Мария Ярошевский; [пер. с польск. Р.Е.Мельцер]. – М.: Прогресс, 1973. – 543 с.
8. Pflaum H.G., Prinzler H.H. *Film in der Bundesrepublik Deutschland: Der neue deutsche Film von den Anfängen zur Gegenwart* / Hans Günter Pflaum, Hans Helmut Prinzler. – Bonn: Inter Nationes, 1992. – S. 9–147.

Світлана Цимбал

Національний педагогічний університет

ім. М.Драгоманова, м. Київ

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Для сучасного етапу розвитку наукового знання стає характерним перенесення акцентів на суб'єктивну інтерпретацію, релятивізм, багатомірність істини, дистанціювання від вивчення історичного минулого на користь прогностичної та управлінської функцій. Інформаційно-комунікативна сфера породжує індустрію соціальних технологій, що дозволяють цілеспрямовано змінювати суспільну думку, процес самоідентичності особистості в його темпоральності, тотальності. Вплив глобальної інформатизації на розвиток світових держав викликає стурбованість стосовно неконтрольованого з боку влади процесу уніфікації національних культур та недосконалих шляхів її запобігання.

Відсутність сформованої системи правосвідомості, що регулює діяльність інноваційних каналів комунікації, призводить до розповсюдження неякісної інформації, штучного моделювання таких ситуацій, коли об'єкт маніпулювання продовжує вважати себе самостійним суб'єктом, вільним у своєму виборі. Життєвий шлях особистості стає драматичнішим під впливом віртуалізації та глобалізації фундаментальних соціальних інфраструктур. Новітні технології виявляються тією силою, що постійно змінює не тільки середовище індивіда, але і його думки, звички, ідеали та систему цінностей.

Масові комунікації, як складова культури, стають сьогодні найвпливовішим фактором в існуванні та подальшому розвитку соціуму. В процесі індивідуальної самоідентифікації особистості виникає суб'єктивне почуття відчуження від реальності, відбувається нехтування невербальною інформацією. Моральні норми стають мінливими, фрагментарними. “Людина

віртуального простору має своєрідну правосвідомість: вона не обмежена заборонами ані моральними, ані правовими; її дії у просторі і часі позбавлені зовнішнього контролю; вона є вільною створювати будь-який світ. Тільки самоконтроль суб'єкта віртуальної спільноти (релігійні та моральні заборони) та реакція користувачів мережі є запобіжниками щодо розповсюдження неякісної (антиправової, аморальної, неправдивої) інформації” [2, с. 97].

Трансформація національних цінностей піддає сумніву значимість етнічної самоідентичності та традиційних колективних форм взаємодії. Через власні цінності кожна культура створює для людини осмислену та упорядковану картину світу, знаходить в ньому місце для кожного індивіда, формує уявлення про відносини з природою та суспільством. Розвиток суспільних відносин кожного етносу – це поступовий процес проб і помилок, де кожний крок до успіху підкріплюється практикою, досягненням кращих умов життєдіяльності соціуму. Еволюційний шлях людства характеризується впровадженням таких відносин, норм поведінки, звичаїв і традицій, що найкраще відповідають умовам існування певних груп, племен і народів. На основі цього досвіду поступово виникли такі інститути суспільства, як мораль, право, ринок, гроші, мова й культура тощо. Вони є результатом несвідомого, стихійного пристосування людей до нових умов їх соціально-економічного й культурно-історичного буття. Узгодження цілей та інтересів має не хаотичний, а когерентний, погоджений характер, що відбувається на надіндивідуальному рівні й не усвідомлюється учасниками цих процесів.

Занурення в світ віртуальної реальності зменшує суспільні та нормативні показники, що регулюють та удосконалюють соціальні відносини в безпосередній комунікації. С. Яскула зазначає, що пошук власного “я” відбувається на самоті, без психологічної підтримки або відчуття безпеки, суспільство та традиції замінюються безособистісною грою проектів та іміджів [3, с. 242]. В інформаційному просторі відсутня ієрархічна структура соціальних ролей, що вказує на нестабільність його функціонування. Створена в мережі Інтернет культура самоідентифікації обмежена, нестійка та виключає глибокий, чесний діалог між учасниками.

В результаті швидкого зростання ролі інформаційної сфери зменшуються можливості її адекватного контролю з боку соціуму та держави. Віртуальна інформація часто викликає підозру щодо відповідності реальності та маніпуляції свідомістю. Безумовно, позитивні та негативні процеси, які ми спостерігаємо в різних національних державах є результатом впливу глобальних світових перетворень. Проте, не треба забувати про можливість зворотного впливу

національних та мультинаціональних спільнот на зміни. Формування глобального інформаційного суспільства створює об'єктивні умови для розбудови наддержави та світового громадянського суспільства, що уніфікують політичні, економічні, правові, культурні моделі. Однак, за словами В.М.Бебика: “Інформаційно-комунікаційні реалії вимагають посилення ролі протидії держав-націй і національних моделей громадянського суспільства авторитарним тенденціям глобальної держави і глобального уряду та здійснення реального захисту національної соціокультурної системи, зокрема, національної системи соціальних комунікацій” [1, с. 48].

Отже, треба зазначити, що процес глобальної інформатизації сприяє підвищенню інтелектуального потенціалу світового співтовариства та кожної особистості. Однак, невирішеними залишаються питання функціональних зв'язків між реальним та віртуальним, індивідуальним та колективним. Сучасний період розвитку соціуму – це складний, суперечливий шлях до оволодіння інформацією як ресурсом управління та подальшого становлення суспільства.

1. Бебик В. М. Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації // *Інформація і право: Науковий журнал*. – 2011. – №1(1). – С. 41-49.
2. Калиновський Ю. Ю., Кальницький Е. А. Особливості впливу інтернет-комунікації на суспільну правосвідомість // *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – №30. – С. 95-100.
3. Яскула С. *Общества в новом информационном пространстве* // *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка: Збірник наукових праць*. – Вип. 2. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – С. 233-247.

Оксана Кожем'якіна

Черкаський державний технологічний університет
м. Черкаси

ФЕНОМЕН ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ВИМІРІ ФІЛОСОФІЇ ДОВІРИ

Сучасне життя, перенасичене різноманітними кризами та суттєвими змінами в соціальній, політичній, економічній, екологічній сферах, потребує формування нових світоглядних та моральних пріоритетів, актуалізуючи